

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Alue- hallinto- virastojen strategia- asiakirja 2012-2015

33/2011

Hallinnon kehittäminen

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Aluehallintovirastojen strategia- asiakirja 2012 – 2015

Valtiovarainministeriön julkaisuja

33/2011

Hallinnon kehittämissosasto

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
PL 28 (Snellmaninkatu 1 A) 00023 VALTIONEUVOSTO
Puhelin 09 16001 (vaihe)
Internet: www.vm.fi
Taitto: Pirkko Ala-Marttila/VM-julkaisutiimi

Juvenes Print
Tampereen Yliopistopaino Oy, 2011

Kuvailulehti

Julkaisija ja julkaisu-aika	Valtiovarainministeriö, syyskuu 2011	
Tekijät	Aluehallintovirastojen tulosohtausryhmä	
Julkaisun nimi	Aluehallintovirastojen strategia-asiakirja 2012-2015	
Asiasanat	aluehallinto, aluehallintovirastot, strategiset tavoitteet	
Julkaisusarjan nimi ja numero	Valtiovarainministeriön julkaisuja 33/2011	
Julkaisun myynti/jakaja	Julkaisu on saatavissa pdf-tiedostona osoitteesta www.vm.fi/julkaisut . Samassa osoitteessa on ohjeet julkaisun painetun version tilaamiseen.	
Painopaikka ja -aika	Juvenes Print, Tampereen Yliopistopaino Oy 2011	
ISBN 978-952-251-238-3 (nid.) ISSN 1459-3394 (nid.) ISBN 978-952-251-239-0 (PDF) ISSN 1797-9714 (PDF)	Sivuja 48	Kieli Suomi
Tiivistelmä <p>Strategia-asiakirja sisältää hallitusohjelmasta ja toimintaympäristön muutostekijöistä johdetut aluehallintovirastojen strategiset tavoitteet vuosille 2012-2015. Strategia-asiakirja on yhteinen kaikille aluehallintovirastoille. Strategia-asiakirja laaditaan hallituskaudeksi ja sen sisältö tarkistetaan tarvittaessa vuosittain.</p> <p>Strategia-asiakirja on eri hallinnonalojen tavoitteiden yhteensovittamiseksi ja aluehallinnon toimintaedellytysten parantamiseksi ministeriöiden ja aluehallintovirastoja ohjaavien keskushallinnon viranomaisten yhteistyössä muodostama näkemys siitä, miten valtakunnalliset tavoitteet sovelletaan aluehallintovirastojen alueelliseen toimintaan.</p>		

Presentationsblad

Utgivare och datum	Finansministeriet, september 2011	
Författare	Resultatstyrningsgruppen för regionförvaltningsverken	
Publikationens titel	Aluehallintovirastojen strategia-asiakirja 2012-2015	
Publikationsserie och nummer	Finansministeriets publikationer 33/2011	
Beställningar/distribution	Publikationen finns på finska i PDF-format på www.vm.fi/julkaisut . Anvisningar för beställning av en tryckt version finns på samma adress.	
Tryckeri/tryckningsort och -år	Juvenes Print, Tampereen Yliopistopaino Oy	
ISBN 978- 952-251-238-3 (hft.) ISSN 1459-3394 (hft.) ISBN 978- 952-251-239-0 (PDF) ISSN 1797-9714 (PDF)	Sidor 48	Språk Finska
Sammandrag <p>Strategidokumentet innehåller regionförvaltningsverkens strategiska målsättningar för åren 2012-2105 vilka härletts ur regeringsprogrammet och ändringsfaktorerna i verksamhetsomgivningen. Strategidokumentet är gemensamt för samtliga regionförvaltningsverk. Strategidokumentet utarbetas för hela regeringsperioden och innehållet justeras årligen vid behov.</p> <p>Strategidokumentet beskriver hur ministerierna och de myndigheter inom centralförvaltningen som styr regionförvaltningsverken anser att rikstäckande målsättningar borde tillämpas på regionförvaltningsmyndigheternas regionala verksamhet så att olika förvaltningsområdens målsättningar kunde samordnas och att regionförvaltningsverkens verksamhetsförutsättningar kunde förbättras.</p>		

Description page

Publisher and date	Ministry of Finance, September 2011	
Author(s)	Performance Management Steering Group for the Regional State Administrative Agencies	
Title of publication	Aluehallintovirastojen strategia-asiakirja 2012-2015	
Publication series and number	Ministry of Finance publications 33/2011	
Distribution and sale	The publication can be accessed in pdf-format in Finnish at www.vm.fi/julkaisut . There are also instructions for ordering a printed version of the publication.	
Printed by	Juvenes Print, Tampereen Yliopistopaino Oy	
ISBN 978- 952-251-238-3 (print.) ISSN 1459-3394 (print.) ISBN 978- 952-251-239-0 (PDF) ISSN 1797-9714 (PDF)	No. of pages 48	Language Finnish
Abstract <p>The Strategy Paper consists of the strategic objectives for the regional state administrative agencies for 2012-2015 as derived from the Government Programme and factors of change in the operating environment. The Strategy Paper is identical for all regional state administrative agencies and is drawn up for one government term at a time, with its contents reviewed annually if necessary.</p> <p>The Paper consists of a joint view on how to apply the national objectives in regional activities. The view is endorsed by the ministries and central government authorities responsible for steering the regional state administrative agencies and the document is designed to coordinate the goals of different administrative branches and to enhance the operation of regional administration.</p>		

Aluehallintovirastojen strategia-asiakirja

Strategia-asiakirja sisältää hallitusohjelmasta ja toimintaympäristön muutostekijöistä johdetut aluehallintovirastojen strategiset tavoitteet vuosille 2012-2015. Strategia-asiakirja on yhteinen kaikille aluehallintovirastoille. Strategia-asiakirja laaditaan hallituskaudeksi ja sen sisältö tarkistetaan tarvittaessa vuosittain.

Strategia-asiakirja on eri hallinnonalojen tavoitteiden yhteensovittamiseksi ja aluehallinnon toimintaedellytysten parantamiseksi ministeriöiden ja aluehallintovirastoja ohjaavien keskushallinnon viranomaisten yhteistyössä muodostama näkemys siitä, miten valtakunnalliset tavoitteet sovelletaan aluehallintovirastojen alueelliseen toimintaan.

Strategia-asiakirjan on valmistellut aluehallintovirastojen tulosohtausryhmä, jossa ovat edustettuina aluehallintovirastoja ohjaavat ministeriöt ja keskushallinnon virastot, maakunnan liitot sekä henkilöstöjärjestöt. Osana valmistelua asiakirjan luonnosversioon pyydettiin lausunnot aluehallintovirastoilta ja Suomen Kuntaliitolta. Asiakirjan valmistelua ohjasi aluehallintovirastojen ohjausryhmä, joka on hyväksynyt sen kokouksessaan 26.8.2011.

Asiakirja tulee voimaan 15.9.2011 ja on voimassa hallituskauden, kuitenkin seuraavan aluehallintovirastojen strategia-asiakirjan voimaantuloon saakka.

Hyväksymme aluehallintovirastojen strategia-asiakirjan 2012–2015.

Helsingissä 15. syyskuuta 2011

Henna Virkkunen
Hallinto- ja kuntaministeri
Valtiovarainministeriö

Päivi Räsänen
Sisäasiainministeri
Sisäasiainministeriö

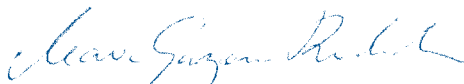
Jukka Gustafsson
Opetusministeri
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Jari Koskinen
Maa- ja metsätalousministeri
Maa- ja metsätalousministeriö

Paula Risikko
Sosiaali- ja terveysministeri
Sosiaali- ja terveysministeriö

Maria Guzenina-Richardson
Peruspalveluministeri
Sosiaali- ja terveysministeriö

Lauri Ihalainen
Työministeri
Työ- ja elinkeinoministeriö

Ville Niinistö
Ympäristöministeri
Ympäristöministeriö

Sisältö

1	Aluehallintovirastojen strategiaperusta	13
1.1	Visio ja toiminta-ajatus	13
1.2	Aluehallintovirastojen arvot	13
1.3	Aluehallintovirastojen ydinprosessit	14
2	Toimintaympäristö	15
2.1	Hallitusohjelma	15
2.2	Toimintaympäristön muutoksen vaikutukset aluehallintovirastojen toimintaan	17
3	Aluehallintovirastojen toimintaan liittyvät yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet	23
4	Strategiset tavoitteet	25
4.1	Hyvinvoiva yhteiskunta – Peruspalvelujen saatavuus ja laatu	26
4.2	Tasa-arvoinen yhteiskunta – Perusoikeudet ja oikeusturva	28
4.3	Turvallinen yhteiskunta – Asuin-, työ- ja elinympäristön terveellisyys ja turvallisuus	29
4.4	Työsuojelu	31
5	Toiminnan kehittäminen	33
6	Yhteistyö	37
7	Vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman tavoitteiden toteuttaminen	41
LIITE 1	Työsuojelua koskeva osio	43
LIITE 2	Resurssien kohdentaminen tavoitteiden toteuttamiseen (Ei julkinen)	46
LIITE 3	Ministeriöiden ohjauksessa olevat substanssimäärärahamomentit	47

1 Aluehallintovirastojen strategiaperusta

1.1 Visio ja toiminta-ajatus

VISIO

Suomi on tasa-arvoinen, hyvinvoiva ja turvallinen yhteiskunta.

Aluehallintovirasto on yhdenvertaisuutta edistävä, asiakkaiden, kumppaneiden ja työntekijöiden arvostama, eettisesti toimiva monialainen asiantuntija ja yhteistyökumppani.

TOIMINTA-AJATUS

Aluehallintovirasto toteuttaa alueellista yhdenvertaisuutta edistämällä oikeusturvaa, hyvinvointia ja turvallisuutta yhteistyössä muiden tahojen kanssa.

1.2 Aluehallintovirastojen arvot

Aluehallintovirastojen yhteiset arvot ovat asiakaslähtöisyys, oikeudenmukaisuus, vastuullisuus ja yhteistyöhakuisuus.

Asiakaslähtöisyys

Aluehallintovirastot palvelevat asiakkaitaan asiantuntevasti ja ystävällisesti. Asiointi tehdään asiakkaalle helpoksi ja yksinkertaiseksi.

Oikeudenmukaisuus

Aluehallintovirasto kohtelee asiakkaitaan, henkilöstöään ja sidosryhmiään oikeudenmukaisesti, tasapuolisesti ja yhdenvertaisesti. Viraston ratkaisut ja

päätökset ovat objektiivisesti ja asiallisesti perusteltavissa sekä perustuvat tosiasioiden ja niiden puolueettomaan arviointiin. Aluehallintovirastot toimivat avoimesti ja hyvän hallinnon periaatteita noudattaen.

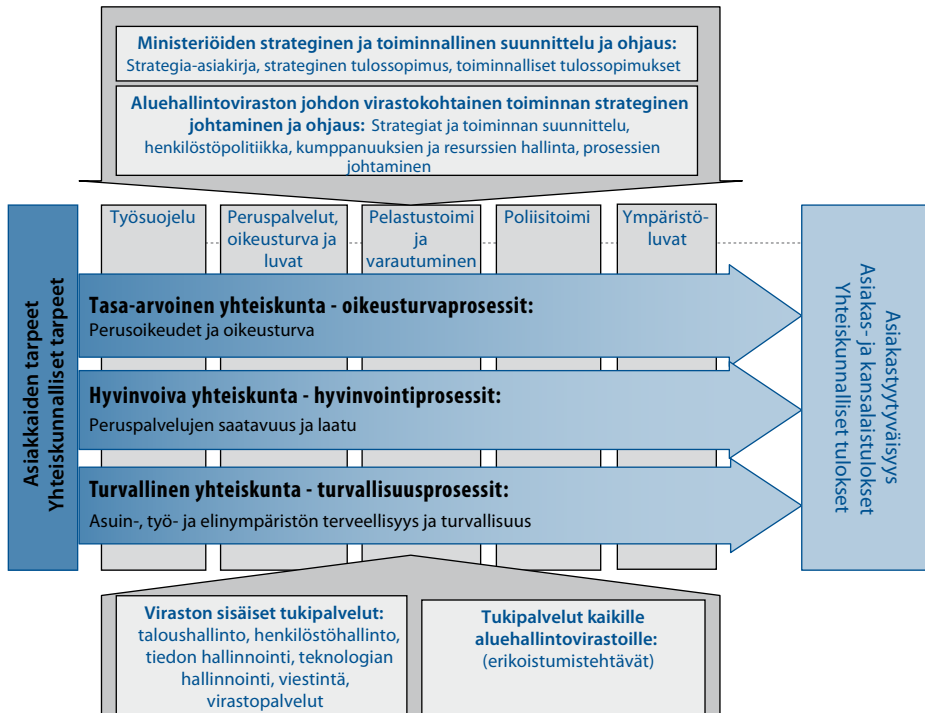
Vastuullisuus

Aluehallintovirastot toimivat ennakoitavasti, luotettavasti, vastuuntuntoisesti ja kestävä kehityksen periaatteita noudattaen. Virastot kantavat vastuuta henkilöstöstään ja sen hyvinvoinnista, samoin kuin toiminnastaan suhteessa asiakkaisiin ja muihin sidosryhmiin.

Yhteistyöhakuisuus

Aluehallintovirastot hakeutuvat aktiivisesti yhteistyöhön hallinnon ja yhteiskunnan eri tasoja sekä sektoreita edustavien toimijoiden kanssa aina kulloisenkin tehtävän ja asian vaatimassa laajuudessa.

1.3 Aluehallintovirastojen ydinprosessit

2 Toimintaympäristö

Suomen on lähivuosina kyettävä samanaikaisesti huolehtimaan taloudellisesta kilpailukyvyvystä, taloudellisesta ja sosiaalisesta kestävyyydestä, ympäristövaistusta sekä inhimillisestä ja sosiaalisesta pääomasta toimintaympäristön jatkuvasti muuttuessa. Aluehallintovirastojen toiminnassa on otettava huomioon näiden nopeiden muutosten ja näkökulmien asettamat uudet vaatimukset.

2.1 Hallitusohjelma

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen tavoitteena on välittävä ja menestyvä Suomi. Suomea kehitetään pohjoismaisena hyvinvointivaltiona ja yhteiskuntana, joka kantaa vastuunsa paitsi omista kansalaisistaan, myös kansainvälisesti osana pohjoismaita, Eurooppaa ja maailmaa. Hallituksen painopistealueita ovat köyhyyden, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen vähentäminen, julkisen talouden vakauttaminen sekä kestävä talouskasvun, työllisyyden ja kilpailukyvyn vahvistaminen. Näistä ensin mainittu liittyy kiinteästi aluehallintovirastojen tehtäväkenttään.

Pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelma sisältää seuraavia aluehallintovirastojen toimintaa välittömästi koskevia linjauksia.

Aluehallintovirastojen ja Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ohjausjärjestelmää tehostetaan ja toimintaa kehitetään niiden nykyisen määrän ja rakenteen pohjalta. Valtion aluehallinnon toiminnan yhdenmukaisuutta maan eri osissa vahvistetaan. Ohjausjärjestelmässä huomioidaan maakuntaohjelmien mukainen alueiden oma tahtotila.

Valtion keskushallinnon ohjausjärjestelmää suhteessa aluehallintoon selkeytetään ja yhdenmukaistetaan.

Sosiaali- ja terveystalvelujen valvonnan keinoja ja resursseja kehitetään ja vahvistetaan. Julkisen ja yksityisen toiminnan valvontaa yhtenäistetään. Valviran koordinoivaa ja ohjaavaa roolia suhteessa aluehallintovirastoihin vahvistetaan ja lisätään lainsäädännöllä ja muilla toimenpiteillä.

Jatketaan valtakunnallista alkoholiohjelmaa, jonka yhtenä keskeisenä toimenpiteenä on alueellisen koordinaation mallin vakiinnuttaminen.

Selvitetään kolmikantaisesti työsuojeluvalvonnan resurssien riittävyys ja taroituksenmukainen kohdentaminen, toimivaltuudet sekä hallinnolliset kehittämistarpeet.

Aluehallintovirastojen toimintaan vaikuttavat lisäksi muun muassa seuraavat hallitusohjelman linjaukset:

Kansalaisten oikeus hyvään hallintoon turvataan koko maassa. Kansalaisten ja yritysten hallinnollista taakkaa vähennetään. Hallinnon läpinäkyvyyttä ja vaikuttavuutta parannetaan.

Varhaiskasvatuksen ja päivähoitopalvelujen lainsäädännön valmistelu, hallinto ja ohjaus siirretään opetus- ja kulttuuriministeriöön. Varhaiskasvatuksen yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa tiivistetään.

Hallitus laatii kolmannen sisäisen turvallisuuden ohjelman laajan turvallisuuskäsityksen pohjalta. Ohjelmassa määritellään keskeisimmät turvallisuushaasteet ja kehittämiskohteet. Sisäisen turvallisuuden ministeriryhmä huolehtii ohjelman poikkihallinnollisesta koordinaatiosta.

Harvaan asuttujen alueiden turvallisuutta parannetaan tehostamalla viranomaisyhteistyötä ja ottamalla pilottiprojektien parhaat käytännöt käyttöön koko maassa.

Ympäristöpolitiikan tavoitteena on parantaa ympäristön ja vesistöjen tilaa, pysäyttää luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen, ehkäistä ympäristön pilaantumista sekä varmistaa ilmastotoimien vaikuttavuus ja oikeudenmukaisuus.

Toteutetaan ympäristönsuojelulain ja -asetuksen kokonaisuudistus tavoitteena turvata ympäristöarvot, torjua ilmastonmuutosta sekä edistää materiaali-tehokkuutta ja jätteen synnyn ehkäisyä. Toteutetaan samalla muita ympäristönsuojelulain lupa- ja ilmoitusjärjestelmän toimivuutta ja lain rakenteen selkeyttä parantavia uudistuksia. Vesilaki ja koskiensuojelulait säilyvät nyky muodossaan.

Hallitus toteuttaa koko maan laajuisen kuntauudistuksen, jonka tavoitteena on vahvoinhin peruskuntiin pohjautuva elinvoimainen kuntarakenne.

Luodaan koko maassa kuntatasolle kattava yhteispalvelupisteiden verkko. Määritellään jokaisessa yhteispalvelupisteessä vähintään etäpalveluna saatavilla olevat valtion, kuntien ja eri viranomaisten palvelut.

Nykyinen valtionhallinnon tuottavuusohjelma korvataan uudella vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelmalla, josta hallitus sopii vaalikauden kehyksestä päätettäessä. Tuloksellisuus syntyy aidosti tuottavuutta lisäävin toimenpitein.

Julkisen sektorin tuottavuutta lisätään hyödyntämällä nykyistä tehokkaammin tiedolla johtamista, yhteensopivia tietojärjestelmiä ja kokoamalla julkishallinnon tietohallintoa ja hankintojen rahoitusta yhteen. Lisätään julkishallinnon tietojen yhteiskäyttöä.

Julkishallinnon sähköistä asiointia ja palveluita kehitetään asiakaslähtöisesti. Sähköisten palveluiden esteettömyys turvataan ja ikääntyvän väestön erityistarpeet huomioidaan.

2.2 Toimintaympäristön muutoksen vaikutukset aluehallintovirastojen toimintaan

Hyvinvoiva yhteiskunta

Maamme julkisen talouden näkymiä varjostaa ikäsidonnaisten menojen nopea kasvu väestön ikääntymisen ollessa seuraavan kahden vuosikymmenen aikana Suomessa Euroopan nopeinta. Kuluvalle vuosikymmenellä erityisen nopeasti kasvavat eläkemenot. 2020-luvulla pitkäaikaishoidon menojen kasvun ennakoidaan olevan nopeata, kun suuret ikäluokat saavuttavat vanhuusiän. Lähivuosikymmeniksi arvioidusta ikäsidonnaisten julkisten palvelujen kasvupaineesta liki puolet kohdistuu kuntien järjestelyvastuulla oleviin hoito- ja hoivapalveluihin, mikä lisää merkittävästi kuntatalouden rahoitus- ja ohjauksjärjestelmien jännitteitä. Suomalaisen hyvinvointimallin merkitys kansalaisille on erittäin suuri, mutta sen ylläpitäminen ja kehittäminen muodostavat merkittävän osuuden julkisesta taloudesta. Hyvinvointimallin tukemiseksi tarvitaan koko julkisen hallinnon yhteisiä voimakkaita muutostoimia.

Tasa-arvoisten peruspalvelujen turvaaminen maan kaikissa osissa vaikeutuu, kun väestö vähenee ja siirtyy kasvukeskuksiin. Kehitykseen liittyy Suomen nopea kaupungistuminen. Kun 2000-luvun lopulla kaupungistumisaste oli 66 prosenttia, arvioidaan sen nousevan 80 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä. Tällöin kaupunkiseuduilla asuisi noin miljoona ihmistä enemmän kuin tällä hetkellä.

Pääministeri Jyrki Kataisen hallitus toteuttaa hallitusohjelman mukaisesti koko maan laajuisen kuntauudistuksen, jonka tavoitteena on vahvoihin peruskuntiin pohjautuva elinvoimainen kuntarakenne. Kuntauudistuksella pyritään luomaan palvelurakenne, jossa valta ja vastuu palveluiden järjestämisestä ja rahoituksesta ovat yhdellä, riittävän laajaan asukas- ja osaamispohjaan perustuvalla taholla.

Koulutuksen kannalta erityisenä haasteena ovat kansainvälisesti vertailten pitkät koulutusurat, koulutustasoerot nuoremman ja vanhemman väestön, sukupuolten ja eri alueiden kesken sekä osan nuorista jääminen työmarkkinoiden ulkopuolelle. Sosiaali- ja terveystalouden kannalta erityisenä haasteena on väestön ikärakenteen muuttuessa pitkäaikaissairauksien yleistymisen ja monisairaiden potilaiden lukumäärän kasvu.

Peruspalvelujen arvioinnilla aluehallintovirastot seuraavat peruspalvelujen saatavuutta koko maassa ja eri alueiden ja kuntien kesken. Koska väestökehityksessä, yhdyskuntarakenteessa ja kuntarakenteessa tapahtuu muutoksia, on tärkeää seurata palvelujen saatavuuden kehittymistä pitkällä aikavälillä. Palvelujen käyttäjille on tarjottava ajantasaista ja puolueetonta tietoa hoitovaihtoehdoista ja palvelujen tarjoajista. Palvelut on järjestettävä riittävän suurissa toiminnal-

lisissä kokonaisuuksissa, joissa on edellytykset järjestää laadukkaat ja saumatomat palvelut ja ylläpitää korkeatasoista ammatillista osaamista.

Väestön terveyden edistämiseksi ja hyvinvointi- ja terveys- sekä sivistyksellisten erojen kaventamiseksi tarvitaan hallinnonalojen tiivistä yhteistyötä ja painopisteen siirtämistä entistä enemmän ennalta ehkäisevään toimintaan. Kaikkien ammattiryhmien ennalta ehkäisevän työn osaamista tulee lisätä ja ehkäisevien palvelujen saatavuutta ja tehokkuutta parantaa.

Alkoholilupahallinnon rooli korostuu alkoholihaittojen ehkäisyssä alkoholilain kokonaisuudistuksen myötä.

Syrjäytymisen estämiseksi on ehkäistävä erityisesti sellaisten tilanteiden syntyminen, joissa useat tai kaikki lapsen tai nuoren kannalta tärkeät tekijät heikentyvät yhtä aikaa. Varhainen tukeminen ja ongelmien ennaltaehkäisy on vaikuttavinta lasten ja nuorten vaikeuksiin puuttumista. Lapsiperheiden palveluihin tulee kiinnittää erityistä huomiota, jotta niistä muodostuu saumaton kokonaisuus nivomalla lapsen kehitystä tukevat, ongelmia ehkäisevät ja korjaavat palvelut yhteen yli nykyisten toimialarajojen.

Asumisen kehityssuuntana on sosiaalisesti heikoimpien ryhmien asumisen parantaminen. Erityisryhmiin kuuluville tulee tarjota mahdollisuus tarpeitaan vastaavaan asuntoon ja ikääntyneiden kotona asumisen edellytyksiä parantaa. Palvelurakennetta tulee muuttaa palveluasumispainotteiseksi ja kotona asumista tukevaksi. Aluehallintovirastojen valvonnan ja ohjauksen painopistettä on vastaavasti tarkistettava.

Tasa-arvoinen yhteiskunta

Aluehallintovirastojen toimivaltaan kuuluvien kantelujen määrät ovat lisääntyneet 2000-luvulla voimakkaasti. Vireille tulleiden kantelujen määrä nousi 65 prosenttia vuodesta 2000 vuoteen 2009. Kantelujen käsittelyä on tehostettava ja nopeutettava oikeusturvan siitä kuitenkin vaarantumatta. Informaatio-ohjauksen ja muun ennalta ehkäisevän toiminnan merkitys kasvaa entisestään.

AVIen suorittama sosiaali- ja terveysalan valvonta tulee yhdenmukaistaa Valviran ohjauksessa koko maassa siten, että lähtökohtana on palvelujen käyttäjien etu ja turvallisuus. Palvelujen laatukriteereitä, riskien hallinnan ennakointia, tietojärjestelmiä sekä asiantuntijalaitosten ja valvontaelinten yhteistyötä on kehitettävä. Laatukriteerit koskevat sekä julkisia että yksityisiä palvelujen tuottajia. Painopistettä on tarpeen siirtää terveyden ja hyvinvoinnin aktiiviseen edistämiseen.

Toimivat markkinat ovat talouden tuottavuuden ja kehityksen kannalta avainasemassa. Aluehallintovirastot edistävät tervettä ja toimivaa taloudellista kilpailua sekä kuluttajien luottamusta markkinoiden toimintaan valvomalla kilpailu- ja kuluttajasääntöjen noudattamista sekä eräitä luvanvaraisia elinkeinoja. Tehokas kilpailupolitiikka ja lainsäädännön täytäntöönpano ovat välttämättömiä myös julkisen palvelutuotannon uudistuspyrkimysten täytän-

töönpanossa. Perinteisten julkisyhteisön itse tuottamien palveluiden lisäksi tarjolla on ostopalveluina hankittuja palveluja sekä asiakkaan kunnan antamalla palvelusetelillä hankkimia palveluja. Kuluttaja- ja kilpailunäkökulma tulee ottaa huomioon kaikilla asian kannalta merkityksellisillä politiikan lohkoilla.

Aluehallintovirastot edistävät yritysten toimintaedellytyksiä myöntämällä niille toiminnassa tarvittavia lupia sekä huolehtivat lupaprosesseissa kansalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Toiminnanharjoittajien yhdenmukaisen kohtelun edistäminen, yritysten auttaminen tulevien vaatimusten ennakkoinnissa ja yhteistyön parantaminen edellyttävät lupakäsittelyn kehittämistä ja valtakunnallista yhtenäistämistä.

Turvallinen yhteiskunta

Yhteiskunnan turvallisuuden parantamiseen tarvitaan tehokas, valtakunnallinen ja alueellinen toimintamalli, joka koostuu useiden hallinnonalojen yhtäaikaista toimenpiteistä. Valtion paikallishallinnon ja pelastustoimen rakennemuutokset ovat parantaneet mahdollisuuksia tehokkaampaan turvallisuusviranomaisten yhteistyöhön ja palvelutuotantoon. Tarpeelliset muutokset muun muassa yhteistoiminta- ja johtamisjärjestelyissä ovat kuitenkin vielä kesken. Turvallisuuspalveluja on kehitettävä toiminnallisina kokonaisuuksina eikä voimavara- ja organisaatiolähtöisesti. Turvallisuuden ylläpitämistä tulee jatkaa tarkastella kumppanuuksina, joissa ovat mukana viranomaiset, järjestöt ja yksityiset yritykset.

Erityisesti väestön ikääntymiseen liittyvät rikos-, onnettomuus- ja sairastumisriskit kasvavat. Ikääntyneiden ja muiden erityisryhmien asumisen turvallisuus on kasvava ongelma. Turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen kannalta keskeistä on hälytyspalvelujen nopea saatavuus. Harvaan asutuilla alueilla palvelujen tuottaminen vaatii yhä enemmän yhteistyötä eri viranomaisten välillä ja järjestöjen kanssa. Sopimuspalokuntien toiminnan turvaaminen on pelastustoimen hälytystehtävien hoitamisen kannalta keskeistä. Sisäisen turvallisuuden näkökulmasta on tärkeää huolehtia myös muiden järjestöjen toimintaedellytysten turvaamisesta.

Turvallisuuden kannalta teknologian kehitys on sekä uhka että mahdollisuus. Onnettomuuksien ja häiriöiden sekä tietoverkkorikosten riski kasvaa, ellei teknisten järjestelmien turvallisuuteen ja kestävyYTEEN panosteta riittävästi. Toisaalta teknologian hyödyntäminen antaa uusia mahdollisuuksia turvallisuuden ja turvallisuuspalvelujen parantamiseen. Terveys- ja turvallisuusriskit tulee arvioida kattavasti ennen uusien bio-, nano- ja geeniteknologian sovelusten käyttöön ottoa. Lapset ja nuoret omaksuvat tieto- ja viestintäteknikan ja uudet yhteydenpitotavat nopeasti. Tämä asettaa vaatimuksia opetustoimen henkilöstölle. Tukiessaan opetushenkilöstön osaamisen kehittymistä aluehallintovirastot tukevat myös tieto- ja viestintäteknikan eettistä käyttöä.

Suuronnettomuuksien ja muiden vakavien häiriötilanteiden riski säilynee kokonaisuutena vähintään nykyisen tasoisena. Varsinkin ympäristötuhojen ja teknisten järjestelmien häiriöiden riski todennäköisesti kasvaa. Yhteiskunnalla on oltava riittävät valmiudet häiriötilanteiden ja poikkeusolojen varalta.

Työelämän ja –markkinoiden joustavuus ja monimuotoisuus lisääntyy jatkuvasti. Työnteon muodot ja työvoiman käyttötavat muuttuvat. Nykyisen ja tulevan työvoiman työkyvyn ja terveyden ylläpitämiseen on kiinnitettävä huomiota työn aiheuttaman haitallisen kuormituksen, työtapaturmien ja ammattitautien vähentämiseksi. Erityisen tärkeää on huolehtia nuorten työ-kyvystä ja työmarkkinoille siirtymisestä mahdollisimman pian koulutuksen jälkeen. Koulupudokkailla on korostunut riski syrjäytyä työmarkkinoilta. Elinympäristön tila vaikuttaa ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin. Pande-miat ja epidemiat voivat levitä nopeasti ja niiden torjunta vaatii viranomais-ten yhteistyötä ja varautumista

Elintarvikeketjun turvallisuuteen ja toimintaan vaikuttavat ympäristöön ja ilmastoon liittyvien muutostekijöiden lisäksi myös eläinten, elintarvikkeiden ja maatalouden tuotantopanosten kansainvälisen kaupan kasvu, monimutkaistuvat tuotanto- ja markkinointiketjut sekä kuluttajakäyttäytyminen. Elin-tarvikeketjun toimijoiden oma riskienhallinta on keskeistä, samoin kuin koko ketjun kattava jäljitettävyys.

Sään ääri-ilmiot on otettava huomioon mm. rakentamisessa, infrastruktuurin kestävyudessa sekä varautumisessa pelastus-, korjaus- ja muihin tarvittaviin toimenpiteisiin tapahtuvissa häiriötilanteissa. On yhä tärkeämpää varmistaa erityisesti toimivat energia-, vesihuolto- ja tietoliikenneverkot sekä vesi- ja elintarvikehuolto.

Hallitusohjelman energia-, ilmasto-, elinkeino-, vero- ja ympäristöpoliittisten linjausten vaikutus ympäristölupahakemusten määrään ja jakaumaan eri toimintojen kesken tarkentuu myöhemmin. Vesilaki ja koskiensuojelulait säilyvät nyky muodossaan, joten 1.1.2012 voimaantulevan uudistetun vesilain toimenpano jatkuu suunnitellusti. Lupamäärien on arvioitu uudistuksen yhteydessä lisääntyvän.

Hallitusohjelman tavoitteissa olevat kaivosprojektien vauhdittamisen edistäminen, kotimaassa tapahtuvan mineraalien jalostuksen ja metalliteollisuuden lisääminen sekä metsäraaka-aineen hyödyntämiseen perustuvien biojalostamohankkeiden tukeminen lisäävät ympäristölupia tai niiden tarkistuksia. Vesivoiman lisärakentamista on linjattu edistettävän jo rakennetuissa kohteissa ja vesivoiman tuotantoa voidaan ympäristönäkökohdat huomioon ottaen kasvattaa. Vesienhoitosuunnitelmiin toteuttamiseksi tehdään vesistöjen kunnostuksia. Myös näiden tavoitteiden toteuttamishankkeet edellyttävät aluehallintovirastojen lupakäsittelyä.

Yhdyskuntajätevesien typenpoistoa tehostetaan erityisesti rannikon läheisillä jätevedenpuhdistamoilla ympäristölupien kautta.

Turvetuotanto ohjataan ojitetuille ja luonnontilaltaan merkittävästi muuttuneille soille. Turpeen käyttöä on linjattu vähennettävän sen aiheuttamien päästöjen ja muiden ympäristöhaittojen vuoksi, lisäksi hallitusohjelman mukaan ryhdytään toimenpiteisiin turvetuotannon vesistö- ja pölykuormituksen estämiseksi sekä jo aiheutettujen vesistövahinkojen korjaamiseksi. Linjaukset on otettava lupakäsittelyssä huomioon, mutta linjausten vaikutuksia esimerkiksi lupamääriin ei vielä voida arvioida.

Teollisuuspäästädirektiivin (IED) täytäntöönpano vuoden 2013 alusta lähtien lyhentää ympäristölupien tarkistusväliä sekä edellyttää parhaan käytökelpoisen tekniikan (BAT) viiteasiakirjojen nykyistä tiukempaa noudattamista lupakäsittelyssä.

Toiminnan kehittäminen

Palvelujen tasapuolinen saatavuus ja toiminnan tuottavuus ovat julkisessa hallinnossa voimakkaasti esillä. Julkiselta hallinnolta odotetaan parempia palveluja, mutta toisaalta edellytetään työpanoksen ja muiden voimavarojen käytön vähentämistä. Yhteistyö, toiminnan tehostaminen ja tuottavuuden parantaminen vaativat hallinnon rakenteiden ja toimintatapojen uudistamista koko julkisessa hallinnossa. Johtaminen ja henkilöstöpolitiikan keinot ovat tässä keskeisessä asemassa. Hallinnonalojen raja-aidat madaltuvat ja yhteistyötarpeet kasvavat.

Hallinnolta edellytetään kykyä ja sitoutumista strategiseen näkemykseen, yhteistä tahtotilaa sekä kykyä kohdistaa resursseja joustavasti tarpeen mukaan. Lainsäädännön ja toimintaympäristön muista muutoksista johtuvia toiminnan ja tehtäväkentän muutoksia on varauduttava panemaan toimeen joustavasti, nopeasti ja hallitusti. Tämä hallinnon ketteryyden vaatimus korostaa osaamisen kehittämistarpeiden varhaista tunnistamista ja osaamisen kehittämistä. Joustavuutta tarvitaan myös aluehallintovirastojen välisessä ja sisäisessä resurssien käytössä.

Päätöksenteossa ja sen valmistelussa on tärkeää siirtyä julkisen tietojohdamisen aikakauteen. Ajantasaisella tiedolla palvelujen tuottamisen kustannuksista, henkilöstöprofiilista ja hallinnon toimivuudesta sekä uusista palvelutarpeista ja -ideoista luodaan pohjaa tietoperustaiselle julkiselle johtamiselle, parannetaan päätöksenteon laatua sekä tehostetaan informaatio-ohjauksen vaikuttavuutta. Tietojohdaminen edellyttää dynaamisen, ajassa kiinni olevan tiedon tuottamista ja olemassa olevan tietopohjan tehokasta hallintaa ja hyödyntämistä. Aluehallintovirastoissa suunnittelun ja johtamisen tueksi tarvitaan karttapohjaisia suunnittelujärjestelmiä, joiden avulla mahdollistuu tilannekuvien ylläpito ja toimintojen aito koordinointi.

Julkisen talouden rahoitusaseman ja työvoiman niukkuuden oloissa on oleellista, että palvelurakenteita ja -prosesseja kehitetään siten, että jatkossa julkisen sektorin henkilöstötarve olisi nykyistä vähäisempi. Julkisen sektorin

tuottavuutta kohennetaan mm. tietojärjestelmiä ja niiden yhteentoimivuutta kehittämällä, synergiaetuja hyödyntämällä sekä rakenteita ja palvelukonsepteja uudistamalla. Myös työhyvinvoinnin varmistaminen ja työtehtävien tehokas organisointi parantavat tuottavuutta. Hyvinvointipalvelujen tuottavuuden nostaminen on yksi avaintekijä niin koko julkisen talouden kuin kuntataloudenkin kestävyysongelman ratkaisemisessa.

Yhteistyö

Toimintaympäristön muutoksissa korostuu yhteiskunnan haasteiden kytkeytyminen toisiinsa. Niin ongelmat kuin mahdollisuudetkin ovat toisistansa riippuvaisia, pelkät yhteen kohteeseen keskittyvät täsmäratkaisut eivät riitä. Suomalaista hallintoa on kiitetty tehokkuudesta, mutta moitittu hallinnon siilomaisesta rakenteesta.

Aluehallintovirastojen vahvuus on viraston monialaisuus. Aluehallintovirastoille voidaankin toimintaympäristön muutoksista lähtien asettaa entistä korostuneemmin vastuualueiden yhteisiä tavoitteita sekä vaatimuksia viranomaisyhteistyön edistämiseen ja kokoamiseen. Yhteistyötä tarvitaan mm. hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamiseksi, syrjäytymisen ehkäisemiseksi, terveyden suojelemiseksi, koulutuksellisen ja sivistyksellisen tasa-arvon edistämiseksi, turvallisen ja puhtaan elinympäristön ja luonnon monimuotoisuuden suojelemiseksi, luonnonvarojen kestäväen kehityksen varmistamiseksi, harmaan talouden torjumiseksi ja yritysten kilpailuasetelmien turvaamiseksi sekä turvallisuutta parantavan ennaltaehkäisevän toiminnan järjestämiseksi.

Yhteistyön edistäminen ei ole erillinen strateginen tavoite, vaan se on keino saavuttaa useimmat aluehallintovirastoille asetettavat tavoitteet.

3 Aluehallintovirastojen toimintaan liittyvät yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Valtion aluehallinnolle asetetaan seuraavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

- Perusoikeudet ja oikeusturva toteutuvat.
- Peruspalvelujen saatavuus turvataan ja alueen asukkaiden hyvinvointi lisääntyy.
- Asuin-, työ- ja elinympäristön terveellisyys ja turvallisuus paranee.

Aluehallintovirastojen yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet kytkeytyvät kiinteästi virastojen ydinprosesseihin. Asetetut vaikuttavuustavoitteet toimivat lähtökohtina aluehallintovirastojen toiminnan vaikuttavuuden arvioinnille vuosina 2012 – 2015.

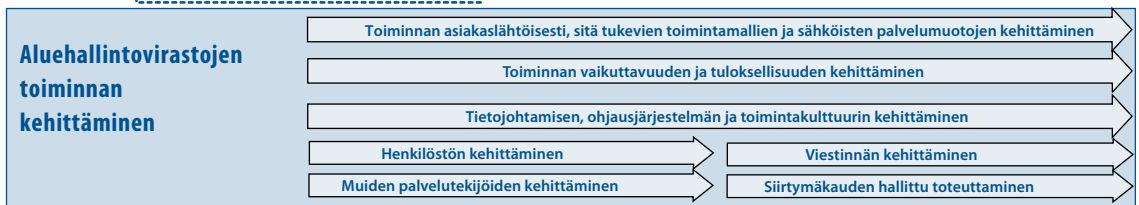
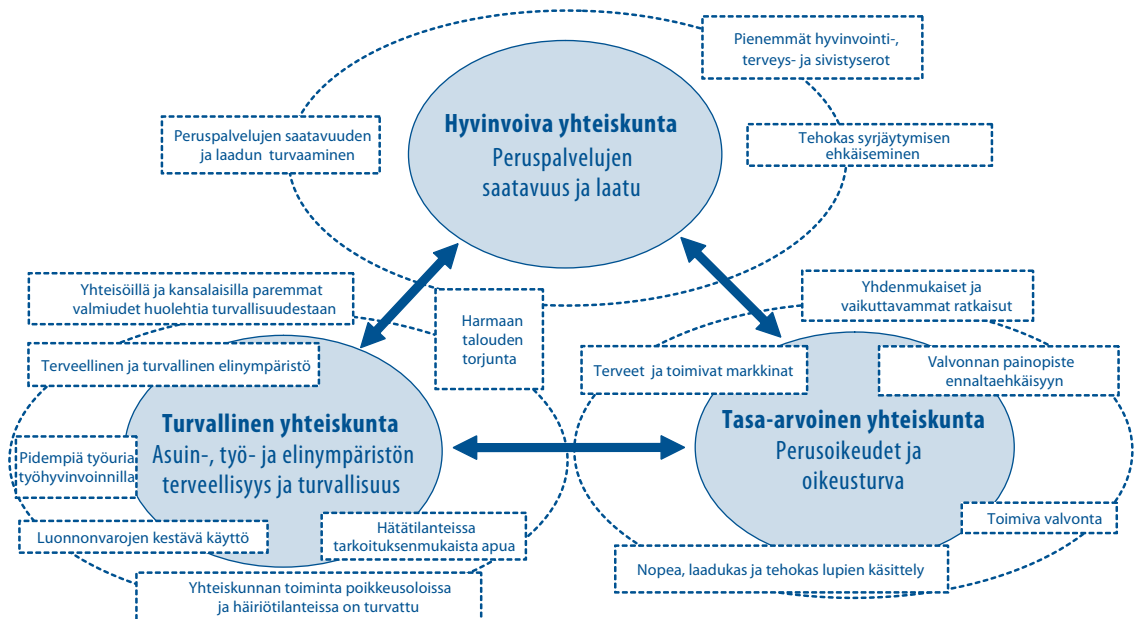
Vaikuttavuustavoitteisiin kytkeytyviä indikaattoreita seurataan hallinnonalakohtaisesti keskushallinnossa.

4 Strategiset tavoitteet

Aluehallintovirastojen strategiset tavoitteet on esitetty aluehallintovirastojen ydinprosessien mukaisesti luokiteltuna kolmeen ryhmään:

1. Hyvinvoiva yhteiskunta – hyvinvointiprosessit: Peruspalvelujen saatavuus ja laatu
2. Tasa-arvoinen yhteiskunta – oikeusturvaprosessit: Perusoikeus- ja oikeusturva
3. Turvallinen yhteiskunta – turvallisuusprosessit: Asuin-, työ- ja elinympäristön terveellisyys ja turvallisuus.

Aluehallintovirastojen strategiset tavoitteet

Aluehallintovirastot osallistuvat valtakunnallisten ohjelmien ja toimintapolitiikkojen toimeenpanoon ja avustavat jo toimeenpantujen ohjelmien arvioinnissa.

4.1 Hyvinvoiva yhteiskunta – Peruspalvelujen saatavuus ja laatu

Peruspalvelujen saatavuuden ja laadun turvaaminen

Aluehallintovirastot seuraavat, valvovat ja arvioivat peruspalvelujen saatavuuden alueellista ja yhdenvertaista toteutumista. Vuotta 2011 koskevan peruspalvelujen alueellisen saatavuuden arvioinnin teemana ovat syrjäytymisen ehkäisy ja harvaan asuttujen alueiden turvallisuuden kannalta keskeiset palvelut ja vuotta 2013 koskevan arvioinnin teemana vanhenevan väestön palvelut. Arviointi tuottaa tietoa peruspalvelujen tila –raporttiin, joka valmistellaan ja julkaistaan näitä vuosia koskevana. Arviointia kehitetään AVIen ydinprosessien näkökulmasta.

Peruspalvelujen saatavuuden ja laadun turvaamisessa kiinnitetään huomiota myös sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyyden ja osaamisen kehittämiseen sekä toimintatapojen ja johtamiskäytäntöjen uudistamiseen alan henkilöstön työhyvinvoinnin lisäämiseksi. Peruspalvelujen arviointia käytetään hyväksi myös alueellisen sisäisen turvallisuuden tilan arvioinnissa.

Pienemmät hyvinvointi-, terveys- ja sivistyserot

Aluehallintovirastot varmistavat väestön perusoikeuksien sekä potilas- ja asiakasturvallisuuden toteutumisen valvomalla palvelurakenteen toimivuutta. Aluehallintovirastot tukevat terveydenhuoltolainsäädännön toimeenpanoa kuntien ja yhteistoiminta-alueiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnittelussa, seurannassa ja toteutuksessa sekä yhteistyötä muiden alueellisten toimijoiden kanssa. Erityistä huomiota kiinnitetään väestöryhmien välisen terveyserojen vähentämiseen.

Aluehallintovirastot seuraavat ja valvovat sosiaali- ja terveydenhuoltolainsäädännön toteutumista yhteistyössä Valviran kanssa sekä hoitavat lupahallintoa. Tavoitteena on mahdollisimman yhtenäiset lupa- ja valvontakäytännöt koko maassa. Kansalaisten yhdenvertaisuuden parantamiseksi alueellisissa lupakäytännöissä ja valvontatoiminnassa Valviran koordinoivaa ja ohjaavaa roolia suhteessa aluehallintovirastoihin vahvistetaan. Keskeisiä yhteistyövälineitä ovat valvontaohjelmat ja lupahallinnon valtakunnalliset linjaukset. Valvonnassa kiinnitetään erityistä huomiota ennaltaehkäisevään toimintaan ja hoidon saatavuuteen. Lisäksi kiinnitetään huomiota siihen, miten ennaltaehkäisevästä toiminnasta ja hoidon saatavuudesta tiedotetaan väestölle.

Aluehallintovirastot tarjoavat alueellista informaatio-ohjausta sekä koulutus- ja koordinaatitukea sosiaali- ja terveydenhuollon ehkäisevän työn hyvien käytäntöjen tunnetuksi tekemisessä.

Aluehallintovirastot edistävät opetustoimen henkilöstön ammatillista osaamista sekä valtakunnallisten koulutuspoliittisten tavoitteiden toteutumista.

Tehokas syrjäytymisen ehkäiseminen

Syrjäytymisen ehkäisy ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden vahvistaminen ovat tärkeitä keinoja yhteiskunnan ja ihmisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämisessä. Keskeisiä kohderyhmiä ovat lapset, nuoret ja maahanmuuttajat. Aluehallintovirastot ennaltaehkäisevät syrjäytymistä muun muassa seuraamalla peruspalvelujen saatavuutta sekä täydennyskoulutuksen ja informaatio-ohjauksen kautta.

Aluehallintovirastot tukevat kuntia sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja osallisuutta lisäävien sosiaali- ja terveydenhuollon toimintamallien kehittämisessä ja käyttöönotossa. Tämä tapahtuu pääasiassa sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisessa kehittämis-ohjelmassa (KASTE) toteutettavien kuntien kehittämishankkeiden kautta.

Aluehallintovirastot seuraavat aktiivisesti alueensa kuntien toimenpiteitä viimesijaisen toimeentuloturvan myöntämisessä ja siihen liittyvien lakisääteisten aikarajojen noudattamisessa. Tämä toteutetaan kiinteässä yhteistyössä Valviran kanssa.

Mielenterveys- ja päihdetyö sekä lastensuojelu ovat tärkeä osa paikallista hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä, jossa ennaltaehkäisevän toiminnan merkitys korostuu. Alkoholihallinnon erityisenä painopisteenä on alkoholihaittojen ehkäisy ja erityisesti alaikäisille ja päihtyneille anniskelun ja vähittäismyyntin valvonnan tehostaminen. Alkoholimainontasäännösten valvontaa tehostetaan.

Aluehallintovirastot vastaavat talous- ja velkaneuvontapalveluiden riittävästä saatavuudesta.

Aluehallintovirastot tuottavat tietoa päätöksenteon tueksi mm. seuraamalla peruspalveluiden toteutumista. Valvonnan tueksi tarvittavassa sosiaali- ja terveydenhuollon toimivuutta koskevassa tiedonhankinnassa pyritään lisäämään yhteistyötä ja tiedonvaihtoa erityisesti Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa.

4.2 Tasa-arvoinen yhteiskunta – Perusoikeudet ja oikeusturva

Valvonnan painopiste ennaltaehkäisyyn

Aluehallintovirasto edistää kansalaisten oikeusturvan toteutumista muutoksenhaku-, oikaisu- ja laillisuusvalvontaviranomaisena ja tehtävään liittyvällä informaatio-ohjauksella, sekä aktiivisella yhteistyöllä palveluntuottajien ja valvonnan kohteiden kanssa.

Tavoitteena on tehostaa ja nopeuttaa kantelujen käsittelyä vaarantamatta kuitenkaan kansalaisten oikeusturvaa. Tämä toteutetaan mm. lisäämällä yksittäistapauksellista harkintavaltaa, asettamalla asian vireille tuloa koskeva vanhentumisaika ja yksinkertaistamalla kanteluasian selvitysmenettelyä.

Sivistystoimen informaatio-ohjaukseen kiinnitetään erityistä huomiota. Kaikessa koulutuksessa on toteutettava yhdenvertaisuusperiaatetta ja sitä, että palveluiden on oltava tasa-arvoisesti ja tasalaatuisesti kaikkien saatavilla.

Valvonnassa kiinnitetään erityisesti huomiota ennalta ehkäisevän toiminnan vahvistamiseen. Ennalta ehkäisevän työn osaamista lisätään, toiminnan harjoittajien omavalvontaosaamista vahvistetaan ja palvelurakenteen ohjausta kohdennetaan ehkäisevien palvelujen saatavuutta ja tehokkuutta parantaviin toimenpiteisiin. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimukset otetaan huomioon aluehallintovirastojen päätöksenteossa.

Tavoitteena on, että palvelujärjestelmän toiminnalliset valmiudet taataan ja vastuut ovat selkeitä rakennemuutosten yhteydessä. Aluehallintovirastot kehittävät joustavia toimintamalleja, joilla ohjataan ja tuetaan mm. kunnissa tehtävää työtä.

Yhdenmukaiset ja vaikuttavammat ratkaisut

Aluehallintovirastojen tekemien päätösten ja päätöksenteossa noudatettavien menettelytapojen yhtenäisyys varmistetaan.

Ratkaisujen vaikuttavuutta parannetaan luomalla päätöksenteolle yhtenäisiä perusteita ja seurantaan uusia menettelytapoja.

Kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa erityisesti ympäristöä koskevaan päätöksentekoon turvataan.

Nopea, laadukas ja tehokas lupien käsittely

Lupien käsittelyprosessia yhdenmukaistetaan ja tarvittavilta osin kevennetään ja siten lyhennetään lupien käsittelyaikoja ja parannetaan kansalaisten oikeusturvan toteutumista.

Toimiva valvonta

Valvontaa tehostetaan ja yhdenmukaistetaan. Aluehallintovirastot käyttävät tehokkaasti ja vaikuttavasti niille kuuluvia toimivaltuuksia.

Terveet ja toimivat markkinat

Aluehallintovirastot edistävät tervettä ja toimivaa taloudellista kilpailua sekä kuluttajien luottamusta markkinoiden toimintaan. Kilpailu- ja kuluttajapolitiikan tavoitteena on markkinoiden tehokas toiminta ja tehokkuushyötyjen tasapuolinen jakautuminen markkinaosapuolten kesken. Kuluttaja- ja kilpailunäkökulma otetaan huomioon kaikilla asian kannalta merkityksellisillä politiikan lohkoilla ja kiinnitetään huomiota rakenteellisiin kilpailun esteisiin.

Elinkeinovalvonnan toteutuksessa vahvistetaan hyvän hallinnon periaatteita ja terveen markkinatalouden perusteita kansalaisnäkökohtaa unohtamatta.

4.3 Turvallinen yhteiskunta – Asuin-, työ- ja elinympäristön terveellisyys ja turvallisuus

Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

Aluehallintovirastot edistävät ja tukevat kuntia ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueiden muodostamisessa ja toiminnan käynnistämisessä.

Aluehallintovirastot osallistuvat kuntien ympäristöterveydenhuollon valvonnan toimeenpanon kehittämiseen yhdessä ympäristöterveydenhuollon keskusvirastojen kanssa huomioiden ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisen valvontaohjelman painopisteet.

Aluehallintovirastot varmistavat eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan toimeenpanon.

Aluehallintovirastot osallistuvat ympäristöterveyshaittojen arvioinnin ja hallinnan kehittämiseen.

Aluehallintovirastot vastaavat alueellisesta varautumisesta ympäristöterveydenhuollon erityistilanteisiin sekä ohjaavat kuntien varautumista.

Aluehallintovirastot turvaavat hyvän ympäristösuojelun tason. Ympäristölupien käsittelyssä tavoitteena on ehkäistä ympäristön pilaantumista; edistää energia- ja materiaalitehokkuutta, turvata terveellinen ja viihtyisä ympäristö; ehkäistä jätteiden syntyä ja haitallisia vaikutuksia sekä torjua ilmastonmuutosta.

Aluehallintovirastot tukevat kuntien ympäristölupaviranomaisten työtä yhdessä ELY-keskusten kanssa.

Luonnonvarojen kestävä käyttö

Aluehallintovirastot turvaavat luonnonvarojen kestäväen käytön ympäristö- ja vesitalouslupien käsittelyssä. Tavoitteena on luonnontaloudellisesti kestävä ja monimuotoinen ympäristö; edistää luonnonvarojen kestävää käyttöä sekä tukea muuten kestävää kehitystä. Vesitalousasioiden käsittelyssä tavoitteena on edistää, järjestää ja sovittaa yhteen vesivarojen ja vesiympäristön yhteiskunnallisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävää käyttöä, ehkäistä ja vähentää vedestä ja vesiympäristön käytöstä aiheutuvia haittoja sekä parantaa vesivarojen ja vesiympäristön tilaa.

Yhteiskunnan toiminta poikkeusoloissa ja häiriötilanteissa on turvattu

Aluehallintovirasto huolehtii osaltaan Yhteiskunnan turvallisuusstrategian (Valtioneuvoston periaatepäätös 16.12.2010) toteuttamisesta. Tavoitteena on, että viranomaiset ja muut vastuutahot ovat yhteistoiminnassa varautuneet valmiussuunnitelmin ja muin tarvittavin toimenpitein strategiassa kuvattuihin uhkamalleihin. Johtamisjärjestelmät ja toimintamallit on testattu valmiusharjoituksin.

Aluehallintovirastot koordinoivat toimialueellaan sisäisen turvallisuuden alueellista yhteistyötä ja normaaliolojen häiriötilanteisiin varautumista laajassa yhteistyössä muiden alueviranomaisten, maakunnan liittojen, kuntien, alueen järjestöjen ja kylätoiminnan sekä elinkeinoelämän edustajien kanssa. Alueellisenä yhteistyöelimenä toimii alueen valmiustoimikunta.

Yhteisöillä ja kansalaisilla paremmat valmiudet huolehtia turvallisuudestaan

Aluehallintovirasto edistää omatoimista varautumista sekä turvallisuusvalmistusta ja neuvontaa. Tavoitteena on, että yritykset, laitokset, asuintalot ja muut yhteisöt ovat lakisääteisin suunnitelmin ja muin järjestelyin varautuneet onnettomuus- ja häiriötilanteisiin. Ihmisten tietämys turvallisuusasioista sekä vaaratilanteiden ennalta ehkäisystä ja toiminnasta niiden aikana lisääntyy.

Aluehallintovirasto edistää ja tukee paikallista turvallisuussuunnittelua.

Hätätilanteissa tarkoituksenmukaista apua

Aluehallintovirasto seuraa turvallisuuspalvelujen tasoa ja organisaatioiden toimintavalmiuksia. Tavoitteena on, että ihmiset saavat hätätilanteissa tarkoituksenmukaista apua mahdollisimman nopeasti. Virasto edistää erityisesti yhteistoimintajärjestelyjä ja uusien toimintatapojen kehittämistä harvaanasuilla alueilla.

Pidempiä työuria työhyvinvoinnilla

Työikäisten määrän vähentyessä on työuria pidennettävä alku-, keski- ja loppupäästä, alennettava työttömyyttä sekä vähennettävä työkyvyttömyyttä ja sairauspoissaoloja. Tavoitteena on, että elinikäinen työssäoloaika pitenee kolmella vuodella vuoteen 2020 mennessä. Työelämän vetovoimaa on kasvatettava parantamalla työoloja ja työhyvinvointia. Mitä paremmin työpaikoilla voidaan ja mitä terveempiä työntekijät ovat, sitä pidempiä ovat tyourat ja sitä parempi on tuottavuus. Työoloja on kehitettävä johdon ja henkilöstön yhteistyönä. Vastuu työoloista on aina työnantajalla. Työnantajien on huolehdittava työntekijöiden yhdenvertaisesta kohtelusta, ja johtaminen on nostettava työhyvinvointipolitiikan ytimeen. Työntekijöillä itsellään on kuitenkin suuri vastuu työkykynsä ja ammatillisen osaamisensa ylläpitämisestä.

Pysyvän työkyvyttömyyden riskiä on vähennettävä edistämällä terveyttä ja työkykyä, kehittämällä työoloja ja tehostamalla työterveyshuoltoa. Erityisesti kiinnitetään huomiota niihin ammattialoihin, joilla on eniten terveyttä kuormittavia tekijöitä. Sekä tuki- ja liikuntaelinsairauksia että mielen terveyden ongelmia vähennetään. Työterveyshuollon ennalta ehkäisevässä toiminnassa on keskityttävä työkyvyn ylläpitoon sekä työn terveysvaarojen arviointiin ja työkyvyn alenemisen tunnistamiseen hyvissä ajoin. Riittävän varhainen hoito ja oikea-aikainen kuntoutus edellyttävät työterveyshuollon ja muun terveydenhuollon sekä työpaikan saumatonta yhteistyötä.

Harmaan talouden torjunta

Harmaan talouden torjunta on hallituksen kärkihankkeita. Viranomaisten yhteistyötä vahvistetaan, jotta voidaan estää kaksien työmarkkinoiden syntyminen ja turvata työnantajien tasavertaiset kilpailuasetelmat. Julkisen talouden rahoitus pohjaa vahvistetaan torjumalla harmaata taloutta.

Harmaan talouden torjunta kytkeytyy monen hallinnonalan lainsäädäntöön, ja siksi sen valvonta on yhteistyötä työsuojelun, alkoholivalvonnan, poliisin, verottajan, työvoimaviranomaisten, kilpailuviranomaisten ja työeläkevaikuttajien kesken.

4.4 Työsuojelu

Strategia-asiakirjan liitteenä on työsuojelua koskeva osio, joka on valmisteltu yhdessä työmarkkinaosapuolten kanssa ja käsitelty työsuojeluneuvottelukunnassa 17.6.2011. Osio toteuttaa edellä esitettyjä sosiaali- ja terveysministeriön strategisia linjauksia sekä hallitusohjelman tavoitteita erityisesti harmaan talouden torjunnassa ja työurien pidentämisessä. Hallitusohjelman mukai-

sesti vahvistetaan työsuojeluviranomaisen mahdollisuutta tarkistaa, että palkkaus on lainsäädännön ja työpaikkaa koskevan työehtosopimuksen mukainen. Lisäksi selvitetään kolmikantaisesti työsuojeluvalvonnan resurssien riittävyys ja tarkoituksenmukainen kohdentaminen, toimivaltuudet sekä hallinnolliset kehittämistarpeet.

5 Toiminnan kehittäminen

Toiminnan vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden kehittäminen

Parannetaan toiminnan tuottavuutta, vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta hallitusohjelman nojalla perustettavan ohjelman mukaisesti. Ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin hallituskaudella aluehallintovirastoille mahdollisesti kohdennettävien säästövelvoitteiden toteuttamiseksi kestäväällä tavalla ja palvelut mahdollisimman pitkälle turvaten.

Tietojohtamisen, ohjausjärjestelmän ja toimintakulttuurin kehittäminen

Yhtenäisen toimintakulttuurin vahvistamiseen, muutoksen johtamiseen ja osaamisen kehittämiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Aluehallintovirastojen strategista suunnitteluotetta vahvistetaan ja virtaviivaistetaan, ja sen ohjausjärjestelmiä parannetaan. Johdon toiminta esimerkkinä ja suunnan näyttäjänä on tärkeää. Erityisesti parannetaan töiden yleistä organisointia ja huomioidaan arvojen toteutuminen käytännön työssä.

Tavoitteena on, että strategiakaudella aluehallintovirastojen toimintakulttuurissa edelleen vahvistuu poikkihallinnollinen, monialaiseen asiantuntemukseen ja monipuoliseen osaamiseen perustuva toimintatapa. Tämä edellyttää tietojohtamista, sekä uusien horisontaalisten, osallistavien ja osaamista yhdistävien toimintamallien luomista ja aktiivista käyttöönottoa.

Kehitetään resurssien kohdentamisen menettelytapoja. Selvitetään mahdollisuudet joustavoittaa resurssien kohdentamista aluehallintovirastoissa ja kehitetään menettelytapoja työn siirtämiseksi ja tasaamiseksi aluehallintovirastojen välillä.

Aluehallintovirastoissa otetaan käyttöön CAF-itsearviointi. CAF-mallin perusajatuksena on kokonaisvaltainen laadunarviointi, jossa tarkastellaan paitsi eri tulosalueita, myös organisaation toimintatapoja, joilla mahdollistetaan hyvien tulosten syntyminen.

CAF-kriteeristön käyttö mahdollistaa myös vertailuoppimisen organisaatioiden välillä, niin aluehallinnon viranomaisten kuin laajemminkin suomalaisten ja eurooppalaisten CAF:n käyttäjien kanssa. Kriteeristön käyttö helpottaa hyvien käytäntöjen jakamista oman aluehallintoviraston sisällä sekä aluehallintovirastojen ja muiden organisaatioiden kanssa.

Henkilöstön kehittäminen

Asiakaslähtöinen toimintatapa, ennaltaehkäisevä työ, toimiminen verkoissa ja uusien sähköisten palvelukanavien käyttöönotto edellyttää henkilöstön osaamisen kehittämistä ja toimenkuvien uudistamista näitä tukeviksi. Tulos- ja kehityskeskustelujen toimivuutta osaamisen kehittämisessä parannetaan. Tavoitteena on lisätä henkilöstön mahdollisuuksia uralla etenemiseen asiantuntemusta laajentamalla ja toimenkuvaa kehittämällä sekä parantaa henkilöstön työmotivaatiota ja työhyvinvointia. Henkilöstösuunnittelun kehittämiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Eläköityminen on vuosina 2012 – 2015 merkittävää. Eläköityminen on paitsi haaste rekrytoinnin, osaamisen säilymisen ja hiljaisen tiedon siirtymisen näkökulmista, niin samalla mahdollisuus voimavarojen uudelleenkohdistamiseksi sekä henkilöstörakenteen, toimintatapojen ja –kulttuurin uudistamistyössä. Nämä näkökulmat tulee ottaa huomioon aluehallintovirastojen henkilöstösuunnittelussa.

Toiminnan asiakaslähtöisyyden, sitä tukevien toimintamallien ja sähköisten palvelumuotojen kehittäminen

Aluehallintovirastojen toimintaa johdetaan ja kehitetään asiakaslähtöisesti. Asiakkuuksien hallintaan, sekä asiakkaiden odotusten ja tyytyväisyyden selvittämiseen on olemassa työkalut ja menettelytavat, joita hyödynnetään.

Asiakassegmenttien mukaisesti asiakkaille tarjotaan palveluja eri palvelukanavien välityksellä. Palvelujen tarjoamisessa hyödynnetään enenevässä määrin uusia sähköisiä palvelukanavia sekä puhelinpalveluita.

Kehitetään menettelytapoja aluehallintovirastojen palvelujen käyttäjien osallistamiseksi palvelujen kehittämiseen. Tässä työssä hyödynnetään sähköisen asiainnin ja palvelukumppanuuksien tarjoamia mahdollisuuksia. Palveluprosessin tavoitteena on asiakkaiden hallinnollisen taakan minimoiminen ja syntyvän hyödyn maksimoiminen. Määriteltujen ydinprosessien lisäksi tunnistetaan niiden osaprosessit ja varsinaiset palveluprosessit. Jatketaan määriteltujen prosessien kehittämistyötä ja kiinnitetään huomiota erityisesti niihin prosesseihin, jotka sijoittuvat useammalle vastuualueelle. Prosessityöllä tuetaan vastuualue-rajat ylittävää poikkihallinnollista yhteistyötä synergiaetujen saamiseksi. Kanteluprosessin johtamista suoraviivaistetaan ja toiminnan kehittämistä helpotetaan keskittämällä kantelujen käsittely kussakin aluehallintovirastossa koko kanteluprosessin osalta yhteen oikeusturvayksikköön ja yhteen toimipaikkaan.

Aluehallintovirastojen palveluja sähköistetään ja lisätään palvelujen tarjoamista sähköisen palvelukanavan välityksellä. Työtä tehdään yhdessä ELYjen, AHTI-yksikön ja Valviran kanssa.

Valdan uusien versioiden käyttöönoton myötä sähköisen asianhallinnan mahdollisuudet paranevat. Valdan sisäistä käyttöä laajennetaan ja vahvistetaan sen hyödyntämistä sähköisten asiointiprosessien kehittämisessä.

Aluehallintovirastot ottavat huomioon verkkopalvelujen rakentamisessa yleiset verkkopalvelujen saavutettavuuteen, käytettävyyteen, luotettavuuteen ja avoimuuteen luodut periaatteet sekä hyödynävät erityisesti asiointitilin ja etäpalvelun käyttömahdollisuuden. Verkkopalveluja käytetään ja kehitetään myös kansalaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseksi.

Viestinnän kehittäminen

Avoin tiedon jakaminen viraston sisällä ja tiedon välittäminen sidosryhmille sekä kansalaisille julkisuuslain periaatteiden mukaan on keskeistä. Viestinnässä noudatetaan alueellista ja kielellistä tasapuolisuutta. Aluehallintovirastojen ulkoiset internet-sivut uusitaan siten, että ne tukevat vuorovaikutteista viestintää ja sähköistä asiointia.

Aluehallintovirastojen tunnettuutta lisätään ja virastoille luodaan tavoitteellisesti uutta ja yhtenäistä julkisuuskuva, joka perustuu viraston vahvuuksille monialaisena toimijana sekä asiakaslähtöiselle toimintatavalle. Tunnettuuden ja julkisuuskuvan vahvistamisessa hyödynnetään uusia sähköisiä viestintä- ja osallistumismahdollisuuksia.

Siirtymäkauden hallittu toteuttaminen

Aluehallintouudistuksessa linjatun ja aluehallintovirastojen linjausten perusteella laadittujen tarkempien suunnitelmien mukaisesti aluehallintovirastojen tehtävät ja niitä hoitava henkilöstö sijoitetaan uudelle paikkakunnalle vuoden 2012 loppuun mennessä. Tarvittavat toimenpiteet siirtymisen hallituksi toteuttamiseksi käynnistetään virastoissa vuoden 2011 aikana.

Tavoitteena on, että kolmen vuoden siirtymäkauden aikana tarvittava henkilöstön sijoittuminen uusiin toimipaikkoihin on tehty hallitusti ja henkilöstösiirrot paikkakuntien välillä mahdollisuuksien mukaan vapaaehtoisuuden pohjalta ja eläköitymistä hyödyntäen siirtämällä avoimiksi tulevia virkoja tai tehtäviä. Muutosturvassa noudatetaan valtioneuvoston periaatepäätöstä valtion henkilöstön aseman järjestämisestä organisaation muutostilanteissa.

Muiden palvelutekijöiden kehittäminen

Tietohallinnossa tavoitteena on, että tietopalvelut ja tietotekniikan palvelut ovat laadukkaita ja helposti saavutettavissa. Päätöksenteon ja valmistelun toimintaprosessien rinnalla kehitetään niitä tukevia tietoprosesseja mahdollisimman sujuviksi. Tiedon hallintaa ja raportointia kehitetään johtamista tukevaksi.

Valtionhallinnon yhteisiä ICT-palveluja otetaan käyttöön mahdollisimman pian sen jälkeen kun ne ovat käyttövalmiita, ja hyödynnetään niiden tuomat säästömahdollisuudet tekemällä tarvittavia toiminnallisia muutoksia.

Toimitilahallinnossa tavoitteena on työympäristön kokonaisvaltainen parantaminen siten, että tilat tukevat toimintaa kustannustehokkaasti ja samalla otetaan huomioon valtion kokonaisuus. Toimitilojen käyttötehokkuus nostetaan keskimäärin noin 25 m²/ htv tasolle.

Toimitilahallinnossa otetaan huomioon hallitusohjelman mukaiset tehostamis- ja säästövaatimukset.

Talouspalveluiden toimintaympäristöä kehitetään vastaamaan KIEKU-hankkeen mukaista toimintamallia. KIEKU-hankkeen myötä aluehallintovirastot ottavat käyttöön VM:n hallinnonalan aikataulun mukaisesti uuden järjestelmäkokonaisuuden, joka tarjoaa taloushallinnolle nykyaikaisen järjestelmäpohjan kirjanpidon ja laskentatoimen kehittämiseksi. Uuden tietojärjestelmän myötä kehitetään taloushallintoa strategiasta johtamista paremmin tukevaksi toiminnoksi. Uudistuksilla kehitetään ja tehostetaan raportointia sekä talous- ja henkilöstöhallinnon tiedonhallintaa. Taloushallinnon prosessien sähköistä toimintamuotoa tehostetaan yhdessä valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen kanssa.

Hankintatoimessa otetaan huomioon hallitusohjelman mukaiset tehostamis- ja säästövaatimukset.

6 Yhteistyö

Yhteistyö aluehallintovirastojen kesken

Aluehallintovirasto huolehtii sille säädettyjen tehtävien hoitamisesta toimialueellaan. Aluehallintovirasto voi hoitaa tehtäviä myös useamman kuin yhden viraston toimialueella, jos järjestelyllä voidaan tehostaa virastojen toimintaa ja valtion henkilöstö- ja muiden voimavarojen käyttöä, parantaa palvelujen saatavuutta tai turvata tehtävissä tarvittavan erityisasiantuntemuksen saatavuus tai toimialueen laajentaminen on tarkoituksenmukainen muun vastaavan syyn vuoksi. Tätä toimintamallia ja työn tasaamista virastojen kesken käytetään mahdollisimman laajasti hyväksi.

Aluehallintovirastot ja niiden eri vastuualueet toimivat keskenään verkostomaisesti. Verkostomaisella toimintatavalla parannetaan tehtävissä tarvittavaa asiantuntemusta, tehostetaan toimintaa ja parannetaan palvelujen laatua, sekä taataan ruotsinkielisten palvelujen saatavuus ja kansalaisten yhdenvertainen kohtelu koko maassa.

Yhteistyö elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tukee alueellista kehittämistä ja aluehallintovirasto tukee alueellista yhdenvertaisuutta. Tämä edellyttää viranomaisten tiivistä yhteistyötä horisontaalisissa ja sektorirajat ylittävissä asioissa.

Lisäksi aluehallintovirastot ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset tekevät tiivistä yhteistyötä strategisessa suunnittelussa, osaamisen varmistamisessa, viestinnän ja sähköisen asiakaslähtöisen asioinnin sekä prosessien kehittämisessä. Aluehallintovirastot ovat edustettuina toimialueensa ELY-keskuksen neuvottelukunnissa. Aluehallintovirastot tekevät yhteistyötä toimialueensa ELY-keskusten kanssa strategisten tulossopimusten valmistelussa.

Yhteistyötä edellyttäviä asioita ovat mm. varautumisen yhteensovittaminen, ympäristölupien käsittely ja valvonta, maataloustukien täydentävien ehtojen valvonta, elintarvikeketjun toiminta ja turvallisuus, syrjäytymisen ehkäisy ja peruspalvelujen saatavuuden arviointi sekä ympäristöterveyshaittojen arviointi ja hallinta.

Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriön, ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tehtävien ja asiantuntemuksen jakaantuminen molemmille valtion aluehallintoviranomaisille edellyttää kiinteää yhteistyötä aluehallintoviranomaisten välillä asiantuntijuuden turvaamiseksi.

Aluehallintoviraston ruotsinkielinen opetustoimen palveluyksikkö toimii asiantuntijana ruotsinkielistä opetusta koskevissa asioissa ja toimii yhteistyössä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa.

Tehokas yhteistyö turvallisuusasioissa

Turvallisuus sekä käsitteenä että sisällöllisesti on muuttunut yhä laaja-alaisemmaksi. Lähtökohtana on laaja turvallisuusajattelu, joka kattaa tilanteet arjen turvallisuudesta poikkeusoloihin sekä toimenpiteet ennalta ehkäisevästä korjaavaan toimintaan riippumatta siitä, minkä viranomaisen vastuualueesta on kyse.

Aluehallintovirasto toimii turvallisuustyön yhteen sovittajana alueellaan. Turvallisuuksi ei voida ylläpitää vain julkisen sektorin voimin, vaan se edellyttää viranomaisten, elinkeinoelämän ja kansalaisjärjestöjen välistä laaja-alaista, jatkuvaa ja tavoitteellista yhteistyötä. Tätä varten kehitetään alueellisen turvallisuusyhteistyön toimintamalli. Yhteistyömalliin sisältyy sekä kiinteää määrämuotoista että vapaamuotoista verkostoyhteistyötä. Malli kattaa sekä alueellisen että paikallisen turvallisuusyhteistyön.

Aluehallintovirastossa ylijohdaja vastaa turvallisuusyhteistyön kokonaisuudesta. Pelastustoimen ja varautumisen vastuualue avustaa häntä yhteistyön järjestämisessä. Jokainen vastuualue huolehtii sille kuuluvien turvallisuusasioiden hoidosta tarvittavassa yhteistyössä muiden tahojen kanssa. Kaikki yhteistyötahot huolehtivat siitä, että jokaisella aluehallintovirastolla on nimettynä tehokkaan turvallisuusyhteistyön edellyttämät yhteyshenkilöt

Yhteistyö maakunnan liittojen kanssa

Valtion aluehallinto ja maakunnan liitot toimivat tiiviissä verkostomaisessa yhteistyössä erityisesti alueiden kehittämiseen liittyvien tehtävien osalta. Maakunnan liittojen toimivallan keskeisimmät välineet ovat maakuntaohjelma ja maakuntakaava.

Maakunnan liitoilla on alueellinen yhteispalvelun edistämisvastuu. Aluehallintovirastojen tehtävänä ovat valtion palveluntuottajien yhteistyön edistäminen sekä yhteispalvelun sopimusrekisterin/tietokannan ja apudiaarin sekä yhteispalvelun verkkosivuston ylläpitäminen. Nämä toiminnot tehdään yhteistyössä maakunnan liittojen kanssa. Aluehallintovirastot tekevät maakunnan liittojen kanssa yhteistyötä myös peruspalvelujen saatavuuden arvioinnissa.

Aluehallintovirastojen strateginen suunnittelu ja ohjaus tapahtuvat asianomaisten ministeriöiden yhteistyönä. Maakunnan liittojen edustaja osallistuu aluehallintovirastojen tulosohejaustyöryhmän työhön. Strategisista tulossopimuksista neuvotellaan tarvittavin osin maakunnan liittojen edustajien kanssa, huomioiden alueelliset erityispiirteet. Strategiset tulossopimukset perustuvat tässä asiakirjassa asetettuihin yleisiin tavoitteisiin ja päämääriin sekä alueen maakuntaohjelmiin ja niiden toteuttamissuunnitelmiin. Valtion sitoutuminen maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman mukaisiin hankkeisiin määritellään strategisissa tulossopimuksissa.

7 Vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman tavoitteiden toteuttaminen

Aluehallintovirastojen toimintamenoilta palkattuun henkilöstöön kohdistuva tuottavuusvähennys on vuosina 2012 – 2015 yhteensä 70 henkilötyövuotta. Samalla aikavälillä työsuojelun momentille kohdistuu 25 henkilötyövuoden tuottavuusvähennys.

Vähennystavoitteet jakautuvat seuraavasti

Vuosi	2012	2013	2014	2015	Yhteensä
AVlen toimintamomentti	12	16	16	26	70
Työsuojelun momentti	5	5	5	10	25

Aluehallintovirastokohtaiset tavoitteet sovitaan kunkin viraston strategisessa tulossopimuksessa. Tuottavuustavoitteiden määrittelyssä hyödynnetään aluehallintovirastojen resurssimittaristoa. Tavoitteena on tasapainoinen ja palvelujen todelliseen kysyntään perustuva resurssien jako.

Aluehallintovirastoissa tehtävässä tuottavuustyössä otetaan huomioon hallitusohjelman mukaisesti valtionhallinnon tuottavuusohjelman korvaaminen uudella vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelmalla, josta hallitus sopii vaalikauden kehystä päätettäessä. Tuloksellisuus syntyy aidosti tuottavuutta lisäävin toimenpitein. Tavoitteena on, että työ muuttuu samalla työntekijälle mielekkäämmäksi, asiakkaat kokevat palvelun laadun paremmaksi ja työn yhteiskunnallinen vaikuttavuus nousee. Hyvällä henkilöstöpolitiikalla ja kannustavalla sekä osallistavalla työilmapiirillä parannetaan tuottavuutta ja luodaan edellytyksiä henkilöstön jaksamiselle ja työhyvinvoinnin edistämiseksi työvoiman riittävän saatavuuden turvaamiseksi. Tuottavuutta parannetaan kehittämällä johtamista ja esimiesosaamista sekä lisäämällä työntekijöiden osaamista ja aitoja osallistumismahdollisuuksia. Henkilöstön mahdollisuuksia vaikuttaa omaan toimintaansa ja siitä muodostuviin kustannuksiin parannetaan.

Hallitusohjelmassa todetaan, että harmaan talouden viranomaisresursointi on irrotettava hallituksen tuottavuusohjelmasta ja että viranomaisresursseja (mm. työsuojelu) lisätään määräaikaisesti harmaan talouden torjuntaan.

LIITE 1 Työsuojelua koskeva osio

Linjaukset ja tavoitteet

Työsuojelun vastuualueiden toiminta osaltaan tukee hallitusohjelman tavoitteiden saavuttamista. Toimintaa ohjaa sosiaali- ja terveysministeriön sosiaali- ja terveystoiminnan strategia, Sosiaalisesti kestävä Suomi 2020. Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut tavoitteeksi, että elinikäinen työssäoloaika pitenee kolmella vuodella vuoteen 2020 mennessä. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että ihmiset pysyvät terveisinä ja jatkavat työssään nykyistä kauemmin. Tämä tarkoittaa sitä, että työ on turvallista ja terveellistä ja että kykyä, halua ja mahdollisuuksia tehdä työtä parannetaan. Työn tulee olla vetovoimaista ja sen tulee edistää terveyttä sekä työ- ja toimintakykyä. Hyvä ja terveellinen työympäristö tukee kestäväää kehitystä ja työntekijöiden hyvinvointia sekä parantaa yritysten ja yhteiskunnan tuottavuutta.

Sosiaali- ja terveysministeriön strategiaa on täsmennetty työsuojeluosaston johdolla kolmikantaisesti laadituissa työympäristön ja työhyvinvoinnin linjauksissa vuoteen 2020. Terveyden ja turvallisuuden näkökulmasta on asetettu seuraavat tavoitetilat:

- Ammattitautien määrä vähenee 10 %
- Työpaikkatapaturmien taajuus alenee 25 %
- Työn aiheuttama haitallinen kuormitus vähenee
 - Koettu fyysinen kuormitus vähenee 20 %
 - Koettu psyykkinen kuormitus vähenee 20 %

(Luvut osoittavat muutosta verrattuna vuoteen 2010)

Strategiassa ja linjauksissa esitettyjen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää useiden eri tahojen toimenpiteitä ja yhteistyötä.

Työsuojeluhallinnon kolmikantainen resurssiryhmä esitti raportissaan Tuottava, tuloksellinen ja laadukas työsuojeluvalvonta 2015 (Sosiaali- ja terveysministeriö selvityksiä 2009:14) toimenpiteitä työsuojeluvalvonnan vaikuttavuuden lisäämiseksi, valvonnan toteutuksen kehittämiseksi, vaikuttavuusperusteisen valvontastrategian ja -taktiikan toteuttamiseksi sekä henkilöstön osaamisen varmistamiseksi ja ammattitaidon ylläpitämiseksi. Työsuojelun vastuualueiden runkosuunnitelma vuosille 2012–2015 toteuttaa hallitusohjelman sekä resurssiryhmän esittämiä toimenpiteitä.

Työsuojeluviranomaiset vaikuttavat työpaikkojen turvallisuuteen ja terveyteen valvomalla työpaikkojen työoloja. Työsuojeluvalvonta kohdistuu työnantajiin ja heitä velvoittavan lainsäädännön noudattamisen valvontaan.

Tulostavoitteet vuosille 2012- 2015

Työsuojeluviranomaisen toiminnan keskeisenä tavoitteena on, että työpaikat toimivat oma-aloitteisesti työolojen kehittämiseksi. Tämä tarkoittaa, että työpaikoilla on säännöstenmukaiset toimivat työsuojelun yhteistoimintaorganisaatiot ja turvallisuuden hallintajärjestelmät ja että työterveyshuolto on järjestetty lainsäädännön mukaisesti.

Työsuojeluvalvonnan toteutusta hankkeina lisätään. Valvonnan vaikuttavuutta lisätään viestinnän ja sidosryhmäyhteistyön keinoin valtakunnallisella ja alueellisella tasolla. Tarkastusten määrää nostetaan hallitusti toiminnan laatu varmistuen.

Viranomaisaloitteinen valvonta suunnataan toisaalta turvallisuuden, terveyden ja työkyvyn kannalta tärkeimpiin kohteisiin siten että työsuojelun hallinta ja työolot paranevat ja toisaalta niin, että varmistetaan lainsäädännön edellyttämien työelämän pelisääntöjen toteutuminen sellaisilla työpaikoilla ja toimialoilla, joilla on lainvastainen tila. Työsuojeluviranomaisten tekemällä työsuojeluvalvonnalla vaikutetaan työpaikan turvallisuusjohtamiseen ja työolosuhteisiin. Turvallisuuden johtamisen toimiminen todennetaan valvomalla työolosuhteita.

Runkokaudella 2012 -2015 keskeisiä valvonnan vaikuttamisalueita ovat työelämän pelisääntöjen valvonta ja työurien pidentäminen.. Työelämän pelisääntöjen valvonnassa työsuojeluviranomaiset huolehtivat osaltaan niistä valvontatehtävistä, jotka ovat sidoksissa harmaan talouden torjuntaan. Harmaan talouden torjunnassa työsuojeluviranomaiset tekevät viranomaisyhteistyötä erityisesti verottajan, poliisin, tullin ja rajavartioston kanssa. Työsuojeluviranomaiset valvovat myös työsuhte- ja työaikalainsäädäntöä. Työaikalainsäädäntöä valvotaan varmistamalla lainmukaisen työaikakirjanpidon olemassaolo ja työaikalain mukaisten työaikajärjestelyjen noudattaminen. Ajo- ja lepoaikoja valvotaan EY-asetuksen mukaisesti.

Työurien pidentämisessä keskitytään työn haitallisten kuormitustekijöiden välttämiseen ja vähentämiseen Valvonnan kohteeksi valitaan niiden toimialojen työpaikkoja toimialat ja työpaikat, joilla esiintyy haitallista psykososiaalisista kuormitusta (asiakasväkivallan uhan hallinta, haitallinen häirinnän ja epäasiallisen kohtelu, työn muut kuormitustekijät) ja/tai haitallista tuki- ja liikuntaelimestön kuormitusta (käsien tehtävät nostot ja siirrot, toistotyö) keskimääräistä enemmän. Myös työtapaturmien torjuntaan ja kemikaalien turvalliseen käyttöön sekä kosteus- ja homeongelmien valvontaan suunnataan resursseja runkokaudella 2012-2015. Koneiden, laitteiden ja tuotteiden säädösten mukaisuuden valvontaa toteutetaan kansallisella markkinavalvontaohjelmalla.

Työsuojelusäädösten noudattamiseen liittyvään asiakaskysyntään vastataan kaikilta osin sosiaali- ja terveysministeriön työsuojeluvalvonnalle määrittelemiä toimitusaika- ja saatavuustavoitteita noudattaen.

Valvonnan vaikuttavuus ja tuloksellisuus ohjaavat valvonnan keinojen valintaa. Valvonnan suuntaaminen tapahtuu toimintaympäristöanalyysien avulla. Sosiaali- ja terveysministeriö laatii valtakunnallisen toimintaympäristöanalyysin, jonka perusteella määritellään yleisellä tasolla valvottavat asiat ja riskiperusteisesti valitut toimialat/ammattit/työtehtävät. Kukin vastuualue laatii vastaavasti alueellisen toimintaympäristöanalyysin, josta nousee erityiset alueelliset valvontatarpeet. Näiden kahden analyysin perusteella tulosneuvotteluissa sovitaan vastuualuekohtaisesti valvonnan suuntaaminen. Vastuualueet laativat valvontasuunnitelman koko runkokauden ajalle, jonka mukaisesti valvontaa toteutetaan. Työolosuhteiden ja työsuojelun hallinnan muutosten todentaminen perustuu valvontaa tukeviin mittareiden käyttöön.

**LIITE 2 Resurssien kohdentaminen tavoitteiden
toteuttamiseen (Ei julkinen)**

LIITE 3 Ministeriöiden ohjauksessa olevat substanssimäärärahamomentit

Sosiaali- ja terveysministeriö

- 33.70.01 Työsuojelun toimintamenot
- 33.02.20 Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menot
- 33.60.31 Valtionavustus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin
- 33.60.32 Valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille erikoissairaanhoido-
lain mukaiseen tutkimustoimintaan
- 33.60.33 Valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille lääkäri- ja hammas-
lääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin
- 33.60.34 Valtion korvaus terveydenhuollon toimintayksiköille mielentila-
tutkimuspotilaista sekä potilassiirroista aiheutuviin kustannuksiin
- 33.60.35 Valtionosuus kunnilla perustoimeentulotuen kustannuksiin
- 33.60.36 Valtionavustus saamenkielisten sosiaali- ja terveystalvelujen tur-
vaamiseksi
- 33.60.64 Valtion korvaus rikosasioiden sovittelujen järjestämisen kustan-
nuksiin

Opetus- ja kulttuuriministeriö:

- 29.30.20 Opetustoimen henkilöstökoulutus ja eräät muut menot (osittain)

Työ- ja elinkeinoministeriö

- 32.40.31 Korvaus talous- ja velkaneuvonnan järjestämisestä

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
Snellmaninkatu 1 A
PL 28, 00023 VALTIONEUVOSTO
Puhelin 09 160 01
Telefaksi 09 160 33123
www.vm.fi

33/2011
Valtiovarainministeriön julkaisu
Syyskuu 2011

ISSN 1459-3394 (nid.)
ISBN 978-952-251-238-3 (nid.)
ISSN 1797-9714 (pdf)
ISBN 978-952-251-239-0 (pdf)

VM:N
JULKAISUSARJAN
TEEMAT:

Budjetti
Hallinnon kehittäminen
ICT-toiminta
Kunnat
Ohjaus ja tilivelvollisuus
Rahoitusmarkkinat
Taloudelliset ja
talouspoliittiset
katsaukset
Valtion työmarkkinalaitos
Verotus